

PM Rotel IV + Rotel IX (Dnr KS 2021/591)

Antagande av definition av antisemitism

Borgarrådsberedningen föreslår att kommunstyrelsen beslutar följande.

1. Stockholms stad antar den definition av antisemitism som International Holocaust Remembrance Alliance (IHRA) fastslagit i enlighet med vad som sägs i stadens promemoria.
2. Stadsledningskontoret får i uppdrag att i samarbete med utbildningsnämnden kartlägga antisemitismen i Stockholms stads förskolor, grundskolor och gymnasieskolor.

Föredragande borgarråden Katarina Luhr och Isabel Smedberg-Palmqvist anför följande.

Ärendet

I maj 2016 antog organisationen International Holocaust Remembrance Alliance (IHRA:s) medlemsstater följande definition av antisemitism: ”Antisemitism är en bestämd uppfattning om judar som kan uttryckas som hat mot judar. Språkliga och fysiska uttryck för antisemitism riktas mot judiska eller icke-judiska personer och/eller deras egendom samt mot judiska institutioner och religiösa samlingsplatser.” I definitionen nämns även 11 nutida exempel på antisemitism. Sveriges regering har varit initiativtagare till IHRA och har ställt sig bakom denna definition.

Representanter för den judiska minoriteten i Stockholm, däribland Judiska församlingen i Stockholm, har vid samråd med staden framfört tydliga önskemål om att staden ska tillämpa IHRA-definitionen i sitt arbete för att få en tydlig vägledning i stadens arbete mot antisemitism, och inte minst för att ge skolpersonal verktyg att identifiera och bemöta antisemitiska uttryck.

Arbetet mot antisemitismen är en prioriterad fråga och stadens föreslås ställa sig bakom IHRA-definitionen av antisemitism.

Beredning

Ärendet har initierats av stadsledningskontoret och beretts i dialog med representanter från den judiska minoriteten i Stockholm.

Våra synpunkter

Antisemitism är ett samlande begrepp för hat och fientlighet mot judar, och har en lång och mörk historia i Europa. Det är oacceptabelt att så många barn, unga, vuxna och äldre med judisk bakgrund än idag fortsätter att bli utsatta för antisemitism och

därmed begränsas i sina liv. Antisemitismen hör inte hemma i Stockholm. Vi vill se en stad där våra medmänniskor med judisk bakgrund känner sig trygga att vara öppna med sin bakgrund, där de kan utöva och ta del av sin kultur utan oro, där judiska barn och unga kan gå i skolan utan rädsla för att utsättas för hot, hat, våld och trakasserier. De betungande erfarenheter av antisemitism som vi har tagit del av genom våra samråd med representanter för den judiska minoriteten i Stockholm är allvarliga, rentav outhärdliga. Vi i den grönbå majoriteten vill bekämpa antisemitismen med all vår kraft. Därför anser vi att det nu är viktigt att Stockholms stad ställer sig bakom IHRA:s definition, som kommer att kunna ge en tydligare vägledning i stadens arbete mot antisemitism.

Antisemitism tar sig många uttryck men vi saknar idag kunskap om hur den ser ut i Stockholms stad och hur den påverkar våra barn och elever. För att vi ska kunna arbeta mot antisemitiska åsikter, föreställningar och incidenter måste vi också på ett bättre sätt veta hur det ser ut på våra förskolor och skolor i staden.

Malmö stad har genomfört en genomlysning av antisemitismen i deras skolor som har gett dem ett värdefullt underlag för hur insatser kan riktas för att bekämpa antisemitismen på lokal nivå.

Vi i Stockholm stad behöver på samma sätt veta hur antisemitismen ser ut i stadens förskolor och skolor, bland annat avseende antisemitismens omfattning och orsaker, för att bättre kunna formulera och rikta insatser för att bekämpa antisemitismen i alla dess uttryck. Därför ger vi nu samtidigt stadsledningskontoret i uppdrag att i samarbete med utbildningsnämnden kartlägga antisemitismen i Stockholms stads förskolor, grundskolor och gymnasieskolor.

Vi föreslår att borgarrådsberedningen föreslår att kommunstyrelsen beslutar följande.

1. Stockholms stad antar den definition av antisemitism som International Holocaust Remembrance Alliance (IHRA) fastslagit i enlighet med vad som sägs i stadens promemoria.
2. Stadsledningskontoret får i uppdrag att i samarbete med utbildningsnämnden kartlägga antisemitismen i Stockholms stads förskolor, grundskolor och gymnasieskolor.

Stockholm den 19 maj 2021

KATARINA LUHR OCH ISABEL SMEDBERG-PALMQVIST

Bilagor

1. IHRA:s definition av antisemitism
2. Handbok för den praktiska tillämpningen av IHRA:s arbetsdefinition av antisemitism

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Kommunstyrelsen

Ersättaryttrande gjordes av Lisa Palm (Fi) enligt följande.

Det är angeläget att staden tar steg framåt i arbetet mot antisemitism. En kartläggning av antisemitismen i Stockholms skolor är en positiv konkret åtgärd som kommer att hjälpa alla barn och unga som dagligen utsätts för kränkningar och hot. Det är inte en dag för sent med tanke på den utveckling som vi ser med ökad närvaro av rasism och vit makt-miljö på Stockholms skolor. Kunskap om hur utsattheten ser ut är något som vi i Feministiskt initiativ har efterfrågat och därför välkomnar vi initiativet av den grönbå majoriteten.

Samtidigt ser vi i Stockholm såväl som i resten av världen en ökande nationalism och rasism. Enligt Brottsförebyggande rådet, BRÅ, har antalet brott med hatbrottsmotiv ökat och en stor majoritet av dessa är kopplade till främlingsfientliga motiv. Europakommissionen mot rasism och intolerans, ECRI, har också rekommenderat Sverige att öka takten i arbetet mot antisemitism och andra uttryck för främlingsfientlighet och rasism. Arbeta med utgångspunkt i de mänskliga rättigheterna behövs mer än någonsin i en tid när nationella minoriteter utsätts för allt fler kränkningar i vår stad.

Det är därför sorgligt att se hur stadens arbete i frågan har halkat efter under varande mandatperiod. När Feministiskt initiativ var med och styrde inrättades ett råd för mänskliga rättigheter för att utveckla och öka stadens kompetens och kunskap inom frågor kopplat till bland annat antisemitism. Vi införde mål om att staden ska leva upp till de mänskliga rättigheterna som skapades efter Förintelsen i Europa för att säkerställa att något sådant aldrig skulle kunna ske igen. Genom MR-rådet säkrade kommunstyrelsen att detta arbete fick hög prioritet. Det ersättande Agenda 2030 rådet har tyvärr visat lägre ambitioner på området även om det är ett viktigt instrument för att möta de utmaningar som vår värld står inför, ekonomiskt, socialt och miljömässigt

Remissammanställning

Ärendet

IHRA:s definition av antisemitism lyder som följande:

”Antisemitism är en bestämd uppfattning om judar som kan uttryckas som hat mot judar. Språkliga och fysiska uttryck för antisemitism riktas mot judiska eller icke-judiska personer och/eller deras egendom samt mot judiska institutioner och religiösa samlingsplatser.”

I definitionen nämns nedanstående 11 nutida exempel på antisemitism i offentliga sammanhang, i media, i skolor, på arbetsplatser och i religiösa sammanhang som kan inbegripa, med hänsyn till det övergripande sammanhanget, men är inte begränsade till följande:

- Uppmana till, bistå eller rättfärdiga dödandet eller skadandet av judar under åberopande av en radikal ideologi eller en extremistisk uppfattning av religion.
- Framföra lögnaktiga, avhumaniserande, nedsvärtande eller stereotypa anklagelser om judar som sådana eller om judars makt som grupp, i synnerhet, men inte uteslutande, avseende myten om en världsomfattande judisk sammansvärjning eller att media, ekonomin, regeringar eller andra samhällsinstitutioner kontrolleras av judar.
- Anklaga det judiska folket för att vara ansvariga för verkliga eller påhittade missgärningar som begåtts av en enda judisk person eller grupp, eller till och med för handlingar som begåtts av icke-judiska personer.
- Förneka uppgifter, omfattning och anordningar (till exempel gaskammare) eller föresatsen med folkmordet på det judiska folket i händerna på det nationalsocialistiska Tyskland och dess anhängare och medbrottslingar under andra världskriget (Förintelsen).
- Anklaga judarna som ett folk, eller Israel som en stat, för att uppdikta eller överdriva Förintelsen.
- Anklaga judiska medborgare för att vara mer lojala mot Israel, eller mot de prioriteringar som judar runt om i världen påstås ha, än mot sina egna länders intressen.
- Förneka det judiska folket dess rätt till självbestämmande, till exempel genom att hävda att existensen av en israelisk stat är ett rasistiskt verk.
- Ägna sig åt dubbelmoral genom att avkräva Israel ett uppträdande som inte förväntas eller avkrävs något annat demokratiskt land.
- Nyttja symboler och bilder som förknippas med traditionell antisemitism (till exempel blodsanklagelser eller påståenden om att Jesus dödades av judar) som representerande för Israel eller israeler.
- Jämföra Israels nuvarande politik med nazisternas politik.
- Anse att judarna är kollektivt ansvariga för staten Israels ageranden.

IHRA lyfter kopplat till definition även fram att:

- **antisemitiska handlingar är brottsliga** när så har fastställts enligt lag (i vissa länder som till exempel förnekande av Förintelsen eller spridning av antisemitiskt material).
- **Brottsliga handlingar är antisemitiska** när de mål som angrips, oavsett om det rör sig om människor eller egendom, till exempel byggnader, skolor, platser för religionsutövning och kyrkogårdar, är utvalda på grund av att de är, eller uppfattas vara, judiska eller förknippade med judar.

- **Antisemitisk diskriminering** innebär att judar förnekas tillgång till möjligheter eller tjänster som är tillgängliga för andra. Sådan diskriminering är olaglig i många länder.

Stadsledningskontoret

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 29 april 2021 har i huvudsak följande lydelse.

Arbetet mot antisemitism är en prioriterad fråga i Stockholms stad. I kommunfullmäktiges budget för 2021 ges exempelvis ett särskilt uppdrag till utbildningsnämnden att i samråd med kommunstyrelsen ta fram rutiner för rapportering och hantering av rasistiska och antisemitiska händelser.

Den judiska minoriteten tillhör en av Sveriges fem nationella minoriteter och deltar i denna egenskap i samråd med Stockholms stad. Judiska församlingen vittnar i sitt senaste samråd om att hotet från högerextrema har ökat, och att hot även kommer från våldsbejakande islamister liksom vissa vänstermiljöer. Utöver detta lyfter man den antisemitism som finns i breda folklager och uttrycks i sociala medier, inom skolan och i arbetslivet.

Judiska församlingen i Stockholm har i samråd med staden framfört tydliga önskemål om att stadens arbete mot antisemitism ska vägledas av IHRA-definitionen, en definition som även Judiska Centralrådet står bakom. Församlingen rekommenderar även EU-kommissionens handbok för den praktiska tillämpningen av IHRA-definitionen, för att ge skolpersonal och andra berörda inom stadens verksamheter verktyg att identifiera och bemöta antisemitiska uttryck.

Judiska ungdomsförbundet har i dialog med Stockholms stad lyft lärarnas kunskap och förmåga att bemöta antisemitiska incidenter som en av de största och mest centrala utmaningarna. Detta går i linje med den utveckling som beskrivs i Malmö stads nypublicerade rapport om antisemitism i skolan – *Skolgårdsrasism, konspirationsteorier och utanförskap (2021)* – där samtliga tillfrågade judiska elever vittnar om personliga erfarenheter av antisemitism i skolan och skolpersonal uppges sakna kunskap och förutsättningar för att hantera antisemitismen. Det överensstämmer även med Brås rapport *Antisemitiska hatbrott (2019)* där intervjupersoner vittnar om att en del lärare saknar kapacitet att hantera antisemitismen och väljer att inte konfrontera elever som uttalat sig antisemitiskt. Expo redogör i rapporten *En tsunami av hat (2020)* också för en ökad spridning av antisemitiska konspirationsteorier kopplade till coronakrisen.

Ovan beskrivning visar på vikten av att fortsatt prioritera arbetet med frågor mot antisemitism. Stadsledningskontoret föreslår att staden ställer sig bakom och antar International Holocaust Remembrance Alliance definition av antisemitism och tillämpar denna i stadens verksamheter som ett verktyg för att identifiera och bemöta antisemitiska uttryck.